

VSB Fabrikanten gevelonderhoudsinstallaties bepalen marsroute voor komende jaren

Het grote belang van de specialistische kennis fabrikanten over veilig werken van 'Cradle to Cradle'

Op verzoek van de fabrikanten van gevelonderhoudsinstallaties, verenigt in de VSB Commissie Gevelonderhoudsinstallaties, werd in 2009 een onderzoek uitgevoerd door Marleen Schenk van Assyst. Dit, in het kader van haar opleiding tot Middelbaar Veiligheidskundige. De resultaten van dit inventariserende onderzoek vormen mede de aanleiding voor het beleid van de komende jaren. Belangrijk daarbij is dat dit nieuwe beleid aanhaakt bij de activiteiten van de branche zoals: gebruikersgroepen, architecten, gebouwbeheerders, opdrachtgevers, aannemers, adviesbureaus en overheden. Het is daarom dat de VSB inzet op afstemming met de marktpartijen in de erkende overlegstructuren en haar kennis inzet om te komen tot nieuwe afspraken in richtlijnen, normen en wettelijke voorschriften. Voor de korte termijn wordt vooral ingezet op kennisoverdracht zoals handzame flyers met checklists, informatiebladen, informatieve bijeenkomsten en digitale kenniscentra. De scriptie 'Van Gondel tot Gondel', ofwel 'Van Cradle to Cradle', geeft inzicht in de actuele situatie en doet aanbevelingen om te komen tot optimale zorg voor veiligheid. Schenk's scriptie is door de Nederlandse Vereniging van Veiligheidskundigen genomineerd voor de scriptieprijs.

Een belangrijke vaststelling bij dit onderzoek is dat de eigenaar van de installatie over het algemeen niet de werkgever van de gebruiker is. De gebouwbeheerder geeft toegang tot de installatie voor onder andere reiniging, gevelonderhoud en reclamewerk. De gebruiker van de installatie is daarom meestal een werknemer van de (onder)aannemer van het object. Open deuren en veiligheidskundig belangrijke gegevens, die nog eens worden bemoeilijkt door indirecte factoren, zoals de slechte onderlinge communicatie of de geringe mate waarin de gebruiker kennis heeft van het werken met de installatie.

Assyst heeft zich tijdens het onderzoek gebaseerd op alle beschikbare informatie en interviews met alle bij gevelonderhoud betrokken partijen, waaronder ook de Arbeidsinspectie. Assyst concludeert mede aan de hand van een recente inspectieactie, dat in veel gevallen de risico's met betrekking tot het werken met gevelonderhoudsinstallaties niet geïnventariseerd zijn. Bovendien stelt zij vast dat de instructies voor het veilig werken met de installatie bij de gebruiker in de gondel onvoldoende bekend zijn.

Veilig onderhoud in de bouwvergunning

Inmiddels oud-minister Van der Laan WWI heeft eind 2009 besloten tot het voornemen de bouwregelgeving zó aan te passen, dat onderhoud aan gebouwen op een veiligere manier kan worden uitgevoerd. De benodigde bouwvoorzieningen voor veilig onderhoud zullen worden getoetst bij de aanvraag bouwvergunning. Als er geen voorzieningen opgenomen zijn waardoor het onderhoud op een veilige manier uitgevoerd kan worden, zal er geen bouwvergunning meer worden verleend.

Door de regelgeving bij de aanvraag bouwvergunning

neer te leggen wordt een juridische strijd voorkomen. Een welkome stok achter de deur. Als de voorzieningen voor onderhoud niet in orde blijken te zijn, moeten gebouwen achteraf aangepast worden tegen hoge extra kosten. Ten grondslag hieraan ligt een uitspraak van de Raad van Arbitrage en het GIW in 2008 naar aanleiding van een onderzoek van Aboma+Keboma. Daarin is gesteld dat bij een gebouw dat niet op een gangbare wijze te bewassen is, de ontwikkelaar toereikende voorzieningen moet aanbrengen of het gebouw bouwkundig moet aanpassen, zodat veilig gewerkt kan worden conform de geldende brancheafspraken. De brancheafspraken hebben hierdoor ook belang gekregen voor architecten, projectontwikkelaars, bouwondernemers en eindgebruikers. (zie ook artikel 'Gevel- en dakonderhoud in de spotlight' op pagina 6 en 7 red.)

(N)iemand verantwoordelijk voor de gevelonderhoudsinstallatie?

In de bouwfase installeert de fabrikant de (permanente) gevelonderhoudsinstallatie aan het pand. Daarbij levert deze de gebruiksinstructies en -handleidingen aan de opdrachtgever van de installatie. Na de opleveringskeuring kan de gevelonderhoudsinstallatie ook door medewerkers van de (af-)bouwbedrijven gebruikt worden. In deze fase is het bouwbedrijf verantwoordelijk voor het gebruik van de installatie. Hoe is de praktijk? Na de oplevering van het pand door het bouwbedrijf is de gebouweigenaar verantwoordelijk voor de gevelonderhoudsinstallatie, omdat deze deel uitmaakt van het gebouw.

De gebouweigenaar hoeft niet de gebruiker van het pand te zijn maar kan ook bijvoorbeeld een vastgoedbeheerorganisatie zijn. Het dagelijkse gebouwbeheer

wordt veelal uitbesteed aan een facilitaire dienst, die toegang tot de installatie geeft voor bijvoorbeeld gevelonderhoudswerkzaamheden. Interne instructies of veiligheidsvoorschriften met betrekking tot de toegang en het gebruik van de installatie ontbreken in de meeste gevallen. De aannemer van het gevelonderhoudswerk is verantwoordelijk voor de veilige werkomgeving en opleiding van de medewerkers. Ook hier ontbreekt het in de meeste gevallen aan interne instructie of een risicobeoordeling van de toegang tot en het gebruik van een gevelonderhoudsinstallatie. Er blijken geen wettelijke opleidingseisen te gelden voor het werken met gevelonderhoudsinstallaties. Kennisname van de gebruikershandleiding is voldoende, zonder dat dit op waarde getoetst wordt. De gebruiker kan in de regel volstaan met een mondelinge mededeling, dat hij voldoende kennis heeft van de installatie en stapt zo van de ene gondel in de andere: cradle to cradle.

Sinds 2003 hebben zich geen dodelijke ongevallen met gevelonderhoudsinstallaties voorgedaan. Tijdens het onderzoek blijkt dat de meeste betrokkenen voorbeelden kennen van bijna-ongevallen. Dat toont

aan dat de kans op ernstige ongevallen wel degelijk aanwezig is. Om dit te voorkomen zullen toereikende maatregelen genomen dienen te worden.

De ideale situatie

Door de beslissing van oud-minister Van der Laan zullen er naar verwachting meer gebouwen met een gevelonderhoudsinstallatie uitgevoerd gaan worden. Dat houdt ook in dat er meer mensen gebruik zullen gaan maken van deze installaties. Het ondeskundig en onveilig gebruik zal daarom eveneens toenemen. Werk aan de winkel voor de branche en alle schakels in de keten van gevelonderhoud.

Er zal met alle belanghebbende partijen, volgens de arbeidshygiënische strategie, moeten worden ingezet op aspecten zoals, in willekeurige volgorde:

- RI&E
- Keuze van het type arbeidsmiddel
- Overdracht van informatie over gebruik
- Gebruiksaanwijzingen
- Gebruiks- en werkvoorschriften
- Persoonlijke beschermingsmiddelen
- Vluchtroutes
- LMRA
- Opleiding en training
- Verantwoordelijkheden vaststellen (fabrikant, gebouwbeheerder, aannemer, gebruiker, facilitaire bedrijven etc.)
- Gebouwontwerp
- Taalproblemen
- BHV
- Risico- en aansprakelijkheidsverzekering

Een voorbeeld om de onderlinge communicatie te verbeteren, verantwoordelijkheden te kunnen identificeren en gevaren vast te kunnen leggen wordt geïllustreerd met het schema links.

De ideale situatie is moeilijk (nooit weg) te realiseren, omdat gevelonderhoud door mensen wordt uitgevoerd onder variërende omstandigheden. Door overleg en afstemming met alle betrokken partijen worden de gevaren tijdens het gebruik tot een minimum beperkt. De voorwaardenscheppende rol van de overheid en de bewustwording van bijvoorbeeld architecten en gebouwbeheerders is niet minder belangrijk. Het veilig werken, van 'Cradle to Cradle' is een maatschappelijk belang, waarbij de specifieke kennis van de fabrikant van de gevelonderhoudsinstallatie veel breder moet worden ingezet. Te beginnen aan de tekentafel.

Assyst
Marleen Schenk
www.assyst.nl

